

B E S L U T S P R O M E M O R I A

FI Dnr 17-21914

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 408 980 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Nya regler om avgifter för återköp och överföring av livförsäkring

Sammanfattning

Finansinspektionen inför föreskrifter om vilka kostnader som försäkringsföretag får beakta när de fastställer avgifter för återköp och överföring av försäkringar och försäkringskapital. Föreskrifterna gäller för sådana försäkringar som omfattas av den civilrättsliga återköps- eller överföringsrätten enligt försäkringsavtalslagen (2005:104), det vill säga individuella personförsäkringar med sparmoment.

Föreskrifterna införs med anledning av att nya regler om avgifter för återköp och överföring har införts i 4 kap. 17 c § försäkringsrörelselagen (2010:2043). Föreskrifterna preciserar vilka kostnader som är direkta kostnader för administrativ hantering av återköp och överföringar.

De nya bestämmelserna införs i ett nytt fjortonde kapitel i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:8) om försäkringsrörelse och träder i kraft den 1 mars 2020.

Innehåll

1	Utgångspunkter	3
1.1	Målet med regleringen	3
1.2	Nuvarande och kommande regelverk	3
1.3	Rättsliga förutsättningar	4
1.4	Regleringsalternativ	4
1.5	Ärendets beredning	4
2	Motivering och överväganden.....	5
2.1	Tillämpningsområde och ikraftträdande	5
2.2	Direkta kostnader	5
3	Förslagets konsekvenser.....	8
3.1	Konsekvenser för konsumenter	9
3.2	Konsekvenser för företagen	10
3.3	Konsekvenser för Finansinspektionen	12
3.4	Om föreskrifterna inte införs	12

1 Utgångspunkter

1.1 Målet med regleringen

Föreskrifterna preciserar vilka kostnader försäkringsföretag får beakta när de tar ut avgifter vid återköp eller överföring av individuella försäkringar och försäkringskapital enligt försäkringsavtalslagen (2005:104), FAL.

Den 1 januari 2020 infördes nya regler i 4 kap. 17 c § försäkringsrörelselagen (2010:2043), FRL, om de avgifter som försäkringsföretag får ta ut när en försäkringstagare vill utnyttja sin lagstadgade rätt till återköp eller överföring. För försäkringsavtal som har ingåtts från och med det datumet får avgifterna högst uppgå till ett belopp som motsvarar direkta kostnader för den administrativa hanteringen av återköp eller överföringar, beräknade för försäkringar av samma slag, och kvarstående anskaffningskostnader som är direkt hänförliga till försäkringen.

Det kan enligt förarbetena till lagändringen finnas ett behov av att ytterligare precisera vilka kostnader som ska anses vara direkta kostnader för den administrativa hanteringen av återköp eller överföring (prop. 2018/19:124, s. 35). Det ges därför ett bemyndigande till regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter. De ändringar som nu görs i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2015:8) om försäkringsrörelse (försäkringsrörelseföreskrifterna) syftar således till att tydliggöra vilka slags kostnader som får beaktas vid beräkningen av de direkta kostnaderna.

1.2 Nuvarande och kommande regelverk

En försäkringstagare har enligt 11 kap. 5 § FAL rätt att återköpa en individuell livförsäkring eller att överföra värdet i försäkringen till en annan försäkring, såvida inte en rätt till detta saknas enligt inkomstskattelagen (1999:1229). Denna återköps- och överföringsrätt gäller individuella personförsäkringar med sparmoment som har tecknats från och med den 1 juli 2007.

Ett försäkringsföretag får ta ut avgifter när en försäkringstagare nyttjar den lagstadgade återköps- och överföringsrätten. Enligt 4 kap. 17 c § FRL får avgifterna högst uppgå till ett belopp som motsvarar direkta kostnader för den administrativa hanteringen av återköp eller överföringar beräknade för försäkringar av samma slag, och kvarstående anskaffningskostnader som är direkt hänförliga till försäkringen. Denna bestämmelse och tillhörande föreskrifter på lägre nivå gäller även för tjänstepensionsföretag, enligt en hänvisning i 4 kap. 9 § lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag.

1.3 Rättsliga förutsättningar

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 4 kap. 18 § 5 FRL meddela närmare föreskrifter om vilka kostnader som får beaktas vid beräkningen av de direkta kostnaderna för den administrativa hanteringen av återköp eller överföring enligt 4 kap. 17 c § första stycket 1. Finansinspektionen har fått ett bemyndigande enligt 7 kap. 2 § 16 försäkringsrörelseförordningen (2011:257), FRF, att meddela sådana föreskrifter.

1.4 Regleringsalternativ

Bemyndigandet i FRF innebär en möjlighet att utfärda föreskrifter. Ett alternativ hade varit att avstå. Lagreglerna kan tillämpas utan tillhörande föreskrifter. I lagens förarbeten finns uttalanden om vilka kostnader som är direkta och vilka som är indirekta, som i stort motsvarar föreskrifterna.

I stället för att utfärda föreskrifter hade Finansinspektionen kunnat verka för en branschgemensam överenskommelse eller annan självreglering om avgiftsuttaget. Det som talar emot det alternativet är att regeringen i propositionen (s. 35 och 68) uttalat att ett huvudsakligt syfte med lagstiftningsarbetet är att motverka alltför höga avgifter för återköp och överföring som orsakar inlåsningsproblem för försäkringstagare och som hämmar konkurrensen på försäkringsmarknaden. Enligt regeringen kan det av dessa skäl finnas ett behov av klara och tydliga föreskrifter som närmare preciserar vilka kostnader som ska få ingå i avgiftsuttaget.

Under lagstiftningsarbetet och av Finansinspektionens enkätundersökning har det också framgått att begreppet *direkta kostnader* är svårtolkat, och att försäkringsföretagen har delvis skilda intressen i frågan. Även detta talar för att föreskrifter ska utfärdas.

Att införa bindande föreskrifter förväntas också leda till stärkt konsumentskydd och ett stärkt förtroende för försäkringsbranschen.

1.5 Ärendets beredning

Finansinspektionen skickade i juni 2019 en enkät till 23 livförsäkringsföretag och 7 tjänstepensionskassor med verksamhet inom individuell personförsäkring med sparmoment.¹ I enkäten ställdes frågor till företagen om vilka direkta administrativa kostnader de hade under 2018 med anledning av återköp och överföringar. Kostnaderna skulle redovisas som genomsnittskostnader dels inom ett antal uppräknade kostnadsslag, dels under en öppen post om vilka ytterligare direkta kostnader som företagen ansåg sig ha haft med anledning av administrationen. Syftet med enkäten var att få kunskap om vilka typer av

¹ Enkäten skickades till 33 institut, men 2 tjänstepensionskassor och 1 livbolag visade sig sakna sådan verksamhet som berördes i enkäten.

direkta administrativa kostnader som försäkringsföretagen har och nivåerna för de uppräknade kostnadsslagen.

Finansinspektionen höll i oktober 2019 ett referensgruppsmöte där representanter från Svensk Försäkring, Brummer Life, PP Pension, Skandia Liv, Handelsbanken Liv, Folksam Liv och Nordea Liv och Pension deltog. På mötet diskuterades ett första utkast till föreskrifter, ikraftträdandedatum och konsekvenser av förslaget.

Ett förslag till föreskrifter skickades på remiss den 5 november 2019. Avanza Pension, Svensk Försäkring, FAR, Statens tjänstepensionsverk, Konsumentverket, Svenska Aktuarieföreningen, Regelrådet och Konkurrentverket svarade på remissen. En del remissinstanser lämnade synpunkter i sak medan andra enbart meddelade att de inte hade synpunkter på förslagen. I avsnitten nedan redogörs för huvuddragen i de synpunkter som lämnats och Finansinspektionens ställningstaganden.

2 Motivering och överväganden

2.1 Tillämpningsområde och ikraftträdande

Finansinspektionens ställningstagande: Reglerna gäller sådana försäkringar som omfattas av den lagstadgade återköps- och överföringsrätten i 11 kap. 5 § FAL. Kollektivavtalsgrundad tjänstepension omfattas inte, vilket innebär att det bara är företag som erbjuder individuell tjänstepension, privat pensionsförsäkring och kapitalförsäkringar som påverkas direkt.

Föreskrifterna träder i kraft den 1 mars 2020 och gäller, mot bakgrund av hur övergångsbestämmelsen till 4 kap. 17 c § FRL ser ut, för återköp och överföringar av försäkringar som har tecknats från och med den 1 januari 2020.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innebörd.

Remissinstanserna: Inga synpunkter har kommit in.

2.2 Direkta kostnader

Finansinspektionens ställningstagande: När ett försäkringsföretag beräknar direkta kostnader för administrativ hantering av återköp eller överföringar enligt 4 kap. 17 c § FRL får det enbart beakta personalkostnader, kostnader för utskifter, porto och digitala utskick samt datakostnader, och bara om de avser åtgärder som utförs för att uppfylla en begäran om återköp eller överföring.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: *Avanza Pension* förespråkar att det införs ett takbelopp för de direkta kostnaderna som får ingå i avgiftsuttaget, uttryckt i kronor eller antal timmars nedlagt arbete. *Svensk Försäkring* anser att kostnader för drift av

it-system som används vid flytt eller återköp ska kunna ingå i avgiftsuttaget eftersom förutsättningarna för att få kostnadstäckning för digital handläggning annars inte är lika som för manuell handläggning. Svensk Försäkring föreslår också att uttrycket *direkta kostnader* används i föreskrifterna i stället för en begränsning till åtgärder som utförs för att uppfylla en begäran om återköp eller flytt, eftersom kostnader för att ta fram och tillhandahålla så kallade flyttblad med information om försäkringen annars faller utanför avgiftsunderlaget. *Konsumentverket* efterlyser en närmare specificering av vilken informationsgivning till konsumenter som kan ingå i kostnadsunderlaget.

Finansinspektionens skäl: Enligt förarbetena till 4 kap. 17 c § FRL avses med uttrycket *direkta kostnader* för administration av återköp och överföringar sådana administrativa särkostnader som uppkommer för försäkringsföretaget på grund av ett återköp eller en överföring. Som exempel anges lön för den personal som mer direkt arbetar med återköp och överföringar, datakostnader och andra kostnader som har direkt samband med återköpen och överföringarna. Det anges också att som *indirekta kostnader* räknas kostnader för att utveckla och upprätthålla en överföringsfunktion, informera försäkringstagarna i återköps- eller överföringsfrågor, kontrollera företagets rutiner i sådana sammanhang och följa upp felaktigt hanterade återköp eller överföringar. (Se prop. 2018/19:124 s. 34 f.)

I den nya 14 kap. 2 § försäkringsrörelseföreskrifterna finns det en uppräkningslista av de kostnadstyper som kan utgöra direkta kostnader och som får ingå i underlaget för avgifterna. Som en gemensam avgränsande förutsättning anges att de måste avse åtgärder som utförs för att uppfylla en begäran om återköp eller överföring. *Svensk Försäkring* anser att avgränsningen i stället bör göras genom att uttrycket *direkta kostnader* används i föreskriftsbestämmelsen. Att det ska handla om direkta kostnader framgår dock redan av lagbestämmelsen, och syftet med Finansinspektionens föreskrifter är att närmare specificera vilka kostnader som är direkta. Finansinspektionen ändrar därför inte förslaget i denna del.

Det framgår av den enkätundersökning som Finansinspektionen har gjort att de största kostnaderna för försäkringsföretagen är för den personal som handlägger återköp och överföringar. I 2 § första punkten anges således att *personalkostnader* kan ingå i avgiftsunderlaget. Ordet *personalkostnader* används i stället för lön (som är det ord som används i propositionen) eftersom även arbetsgivaravgifter och andra sociala avgifter som försäkringsföretagen har för aktuell personal är en del av den direkta personalkostnaden.

Den enkätundersökning som Finansinspektionen har genomfört visar att företagen har olika grader av automatisering och delvis skilda rutiner för den administrativa hanteringen. Det är därför inte meningsfullt att försöka peka ut varje enskilt moment i handläggningen. En sådan detaljreglering skulle också riskera att låsa in företagen i vissa rutiner.

Avgränsningen att kostnaderna måste avse åtgärder som utförs för att uppfylla en begäran om återköp eller överföring innebär att det bara är personalkostnader för den personal som arbetar med handläggning av återköp och överföringar som omfattas, och bara för den tid som läggs på sådan handläggning. Därmed faller utvecklingsarbete, kontroller av rutiner och liknande indirekta kostnader utanför det underlag som får ligga till grund för avgifterna. Som Svensk Försäkring påpekar innebär avgränsningen även att kostnader för informationsutskick, inklusive flyttblad, och kontakter när återköp eller överföring ännu bara övervägs, inte får beaktas i avgiftsuttaget. Finansinspektionen delar i och för sig Svensk Försäkrings bedömning att den typen av information är betydelsefull för försäkringstagarna och underlättar ett välgrundat ställningstagande. Som framgår ovan i detta avsnitt har regeringen emellertid i motiven till 4 kap. 17 c § FRL uttalat att kostnader som företagen har för att informera försäkringstagarna i återköps- eller överföringsfrågor ska vara indirekta kostnader som inte får ingå i underlaget för avgifterna.

Konsumentverket önskar en närmare specificering av vilka kostnader för information till konsumenter som kan utgöra en direkt kostnad. Kostnader för såväl generella som individuellt utformade informationsutskick omfattas emellertid inte av regleringen eftersom sådana utskick inte utgör åtgärder som utförs för att uppfylla en begäran om återköp eller överföring. Däremot kan det inte uteslutas att kostnader för konkret vägledning i enskilda fall till kunder inom ramen för ett återköps- eller överföringsärende kan omfattas, om informationen ges för att uppfylla en begäran om återköp eller överföring. Det bör dock i så fall röra sig om marginella kostnader för att exempelvis besvara frågor från försäkringstagare om hur en viss blankett ska fyllas i. Finansinspektionen bedömer därför att det inte krävs någon ytterligare specificering i föreskrifterna utöver rekvisitet att kostnaden måste avse åtgärder som utförs för att uppfylla en begäran om återköp eller överföring.

Avanza Pension anser att det bör införas ett takbelopp för de direkta administrativa kostnader som ett försäkringsföretag får beakta. Finansinspektionen har endast bemyndigande att meddela föreskrifter om *vilka kostnader* som får beaktas vid beräkningen av de direkta kostnaderna för den administrativa hanteringen av återköp eller överföring. Något utrymme att meddela föreskrifter som begränsar avgiftsuttaget generellt genom att ange ett takbelopp finns därför inte.

Enligt 2 § andra punkten får försäkringsföretagen även beakta kostnader för *utskifter, porto och digitala utskick* vid fastställande av underlaget för avgifterna. Detta avser kostnader för att sända ut nödvändig information i ett återköps- eller överföringsärende, inte kostnader för att ta fram det material som skickas. Som framgår av ordalydelsen omfattas både utskick i pappersform och digital form.

Enligt tredje punkten i 2 § medges att *datakostnader* får ingå i underlaget. Med datakostnader avses sådana kostnader, utöver personalkostnader och kostnader för utskick, som företagen kan ha för exempelvis arkivering, rapportering av

kontrolluppgifter till Skatteverket och kontoöverföringar. Eftersom det i likhet med övriga kostnadstyper måste avse åtgärder som utförs för att uppfylla en begäran om ett återköp eller en överföring omfattas bara nödvändiga kostnader. Utanför faller exempelvis fasta kostnader för att upprätthålla en arkivfunktion och intern statistikrapportering.

Till skillnad från Svensk Försäkring anser Finansinspektionen att det inte finns utrymme att föreskriva att kostnader för drift av it-system är direkta kostnader. Det framgår av motiven till 4 kap. 17 c § FRL att kostnader för att upprätthålla en överföringsfunktion och för att möjliggöra ett köp eller en överföring ska vara indirekta kostnader (a. prop. s. 35 och 75). Den typen av generella driftskostnader omfattas inte av föreskrifterna eftersom det inte är särkostnader som uppkommer vid ett enskilt återköp eller överföring.

Finansinspektionen noterar Svensk Försäkrings synpunkt att digital hantering kan innebära lägre administrationskostnader och att incitamenten för digitalisering riskerar att minska med en reglering som missgynnar digital hantering. Finansinspektionen anser dock att föreskrifterna är teknikneutrala eftersom såväl kostnader för manuell som digital administration omfattas av reglerna under samma förutsättning, det vill säga att de avser åtgärder som utförs för att uppfylla en begäran om återköp eller överföring.

Finansinspektionen instämmer dock i bedömningen att en reglering som medger att högre avgifter tas ut av företag som har högre kostnader, riskerar att minska incitamenten för att utveckla en effektivare administrativ hantering. Denna risk följer dock redan av lagstiftningen, och Finansinspektionen bedömer inte att föreskrifterna förstärker den risken.

Det ska också noteras att om ett försäkringsföretag helt eller delvis har lagt ut handläggningen av återköp eller överföringar på en extern aktör kan sådana direkta kostnader som räknas upp i 2 § ingå i underlaget till avgifter, om dessa kostnader kan identifieras.

3 Förslagets konsekvenser

Som nämns i avsnitt 1.1 och 2.2 preciserar föreskrifterna de bestämmelser i FRL som begränsar vilka kostnader ett försäkringsföretag får beakta när det fastställer sina avgifter för återköp och överföring. En av de kostnadsposter som försäkringsföretagen enligt lagtexten får beakta är direkta kostnader för den administrativa hanteringen av återköp eller överföringar, beräknade för försäkringar av samma slag. I förarbetena till lagändringen finns uttalanden om vilka typer av kostnader som är direkta respektive indirekta, och föreskrifterna har utformats med utgångspunkt i dessa uttalanden. Det är därför svårt att skilja konsekvenserna av föreskrifterna från konsekvenserna av lagbestämmelserna.

En följd av ett tydligare regelverk om vilka administrativa kostnader som är direkta kostnader för ett återköp eller en överföring är att det främjar enhetlighet om vilka kostnader försäkringsföretagen får beakta när de

fastställer sina avgifter, och att det motverkar att andra typer av kostnader klassificeras som direkta administrativa kostnader.

Finansinspektionen bedömer inte att de föreslagna föreskrifterna påverkas av Sveriges medlemskap i EU.

3.1 Konsekvenser för konsumenter

Konsekvenserna av föreskrifterna väntas för konsumenterna som helhet bli små. Däremot kan det i enskilda fall vara betydelsefullt att reglerna finns. Ett tydligt regelverk om vilka kostnader som får ligga till grund för försäkringsföretagens avgifter är principiellt positivt för konsumenter. Det väntas göra det enklare för dem att få information om vilka kostnader som är förknippade med återköp eller överföringar och vad avgifterna grundas på. Det kan i sin tur stärka enskilda konsumenters förtroende för försäkringsbranschen.

En tydligare begränsning av vilka kostnader försäkringsföretagen får beakta när de fastställer avgifter kan, som *Konsumentverket* påpekar, också leda till lägre avgifter och därmed minskade kostnader för de konsumenter som utnyttjar sin rätt till återköp eller överföring. Försäkringsföretag som på grund av föreskrifterna sänker sina överförings- och återköpsavgifter kan dock tänkas kompensera för det genom att höja försäkringsavgifterna för de kvarvarande kunderna om de inte vill minska sina vinster, återbärningar eller eget kapital. Men eftersom föreskrifterna inte innebär några betydande skillnader i vilka kostnader som är direkta jämfört med lagstiftningen, väntas de kostnadseffekter som följer av föreskrifterna vara marginella.

Det kan inte uteslutas att försäkringsföretag som i dag tar ut låga eller inga avgifter på motsatt vis kan komma att omvärdera sitt avgiftsuttag och att de känner sig mer fria att höja avgifterna med ett tydligare regelverk. I dessa fall kan kostnaderna för de försäkringstagare som utnyttjar sin rätt till återköp eller överföring öka, även om föreskrifterna formellt inte har den innebörden.

När det gäller ömsesidiga och ömsesidigt verkande försäkringsföretag innebär dessa eventuella kostnadseffekter i praktiken en omfördelning mellan de försäkringstagare som väljer att lämna och de försäkringstagare som blir kvar. De kostnader som inte får ingå i avgiftsunderlaget fördelas alltså på hela kollektivet av försäkringstagare genom höjningar av andra avgifter eller genom minskad återbärning.

Konsumentverket anser att fördelarna med att konsumenter får tydlig information om vilka kostnader som ligger till grund för avgifterna överväger de eventuella avgiftshöjningar som kan bli aktuella.

Svenska aktuarieföreningen efterlyser en djupare analys om varför kostnadseffekterna av eventuellt minskade avgifter väntas bli marginella. Finansinspektionens bedömning är som tidigare har angetts att föreskrifterna endast är en precisering av den begränsning till direkta kostnader som följer av lagstiftningen. Någon betydande skillnad i vilka kostnader som är direkta

respektive indirekta jämfört med lagen finns inte. Mot den bakgrunden bedömer Finansinspektionen att om föreskrifterna alls innebär några kostnadseffekter kommer dessa att vara små. I sammanhanget kan det även noteras att de fasta avgifter för återköp och överföringar som företagen i dag tillämpar ligger nära företagens egna beräkningar av de administrativa driftskostnaderna.

3.2 Konsekvenser för företagen

3.2.1 Berörda företag

Samtliga livförsäkringsföretag som omfattas av den lagstadgade återköps- och överföringsrätten i FAL berörs av den föreslagna regleringen. Vidare finns det understödsföreningar i form av tjänstepensionskassor som kan komma att omfattas i och med den nya lagen (2019:742) om tjänstepensionsföretag. Som nämns i avsnitt 1.2 finns i denna lag en hänvisning till bestämmelserna om avgiftsuttag i FRL och de föreskrifter som Finansinspektionen nu föreslår (se prop. 2018/19:158, s. 481 f.). Dessa kassor har möjlighet att söka tillstånd för sin verksamhet enligt lagen om tjänstepensionsföretag eller enligt FRL. I annat fall får de likvideras. Sammanlagt rör det sig i dagsläget om cirka 30 livförsäkringsföretag och tjänstepensionskassor.

Storleken på de företag som berörs av föreskrifterna skiljer sig i hög grad åt. Det samlade försäkringskapitalet för försäkrade och försäkringstagare för år 2018 uppgår för livförsäkringsföretagen till mellan 1 miljard kronor och 608 miljarder kronor. För de berörda tjänstepensionskassorna är motsvarande intervall 4–87 miljarder kronor.

3.2.2 Intäkter och kostnader för företagen

En tydligare reglering av vilka kostnader försäkringsföretagen får beakta när de fastställer avgifter för återköp och överföring leder till minskade intäkter för de företag som annars hade gjort en vidare tolkning av sådana kostnader enligt lagändringarna. För vinstdrivande försäkringsföretag blir konsekvensen i sådana fall att de får överväga att höja försäkringsavgifterna eller att få en minskad vinst.

De försäkringsföretag som i dag tar ut låga eller inga avgifter kan som förklaras i avsnitt 3.1 på motsatt vis tänkas omvärdera sina uttag av avgifter eftersom ett tydligare regelverk kan innebära att de känner sig mer fria att höja avgifterna för återköp och överföring. En konsekvens av föreskrifterna kan i så fall vara ökade intäkter. Det kan i sammanhanget noteras att Finansinspektionens enkätundersökning visar att de fasta avgifter för återköp och överföringar som företagen i dag tillämpar ligger nära de administrativa driftskostnader som företagen har uppskattat, men att de i vissa fall är lägre. I fråga om framför allt kapitalförsäkring har flera företag valt att inte ta ut någon avgift alls för den administrativa hanteringen av återköp.

Som förklaras i avsnitt 3.1 bedömer Finansinspektionen dock generellt att de föreslagna föreskrifterna endast marginellt kommer att påverka försäkringsföretagens avgiftsuttag eftersom det rör sig om en precisering av lagens begränsningsregel om direkta kostnader. Finansinspektionen bedömer att föreskrifterna därför inte heller kommer att påverka konkurrensen mellan företagen i nämnvärd utsträckning, oavsett om de i huvudsak driver verksamhet med fond- och depåförsäkring eller traditionell försäkring.

Vidare gäller föreskrifterna (liksom lagen) enbart för återköp och överföringar av försäkringar som tecknas från och med den 1 januari 2020.

Kollektivavtalsgrundad tjänstepension omfattas inte. Det medför att effekterna av föreskrifterna även av den anledningen kommer att vara små under en förhållandevis lång tid efter det att de har börjat gälla.

Den kostnadseffekt som nu kan bedömas för företagen är att de behöver kunna separera vissa kostnadstyper. De behöver också regelbundet gå igenom sina administrativa kostnader för återköp och överföring. En grov uppskattning är att det för varje företag rör sig om en dags arbete per år för en kvalificerad handläggare, vilket innebär en kostnad på omkring 3 000–4 000 kronor. Det kan dock ses som en konsekvens av lagens krav på att försäkringsföretagen kan separera de direkta kostnaderna och beräkna en genomsnittskostnad av den administrativa hanteringen, snarare än som en konsekvens av Finansinspektionens föreskrifter.

Regelrådet efterlyser resonemang om föreskrifterna kan komma att påverka investeringsviljan i nya lösningar samt om det föreligger skilda möjligheter att täcka kostnader beroende på om den administrativa hanteringen sker manuellt eller digitalt. Som förklaras i avsnitt 2.2 anser Finansinspektionen inte att föreskrifterna missgynnar en digital hantering. Däremot kan det finnas en risk att incitamenten för digitalisering kan minska med en reglering som medger att företag som har en ineffektiv och kostsam administrativ hantering kan ta ut högre avgifter än företag med en effektivare och billigare hantering. Det är emellertid i så fall en effekt av lagstiftningen, och Finansinspektionens bedömer inte att föreskrifterna förstärker den effekten.

Finansinspektionen ser inget behov av speciella informationsinsatser med anledning av att föreskrifterna införs.

3.2.3 Konsekvenser för små företag

Små och medelstora företag, särskilt tjänstepensionskassor, har generellt få överföringar enligt den enkätundersökning som Finansinspektionen har genomfört. De direkta kostnaderna per överföring kan för små företag vara relativt stora på grund av att företagen har mindre utvecklade automatiska system. Sådana företag kan därför behöva lägga över en viss del av kostnaderna på det kvarvarande försäkringsbeståndet om företagen inte vill ta ut hela kostnaden i avgifter. Det rör sig dock om små effekter då det är små belopp totalt sett. En sådan övervältring tycks ske redan med dagens regelverk,

och de nya föreskrifterna bedöms därför inte innebära någon förändring i det avseendet.

Finansinspektionen bedömer sammantaget att reglerna inte behöver anpassas särskilt till små företag.

3.3 Konsekvenser för Finansinspektionen

Ett tydligt regelverk om vilka kostnader som får ingå i underlaget när försäkringsföretag fastställer avgifter för återköp och överföringar skulle underlätta Finansinspektionens tillsyn av avgifterna.

Föreskrifterna förväntas inte leda till ökade kostnader för Finansinspektionen.

3.4 Om föreskrifterna inte införs

Föreskrifterna innebär en precisering av vad som avses med direkta kostnader för den administrativa hanteringen av återköp eller överföring. De kan därför väntas bidra till en större enhetlighet i vilka kostnader företagen lägger till grund för sina avgifter. Om föreskrifterna inte införs är risken något större att de företag som ska tillämpa bestämmelserna om återköp och överföring i FRL gör skilda tolkningar av begreppet *direkta kostnader*. Olika försäkringsföretag skulle i så fall riskera att ta med olika typer kostnader i underlaget för sina avgifter. De förväntade positiva effekterna av konsumenternas möjligheter att få tydlig information om avgifter och vad de grundar sig på, liksom ökat förtroende för försäkringsbranschen skulle då också utebli.